

Byla C-383/19**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2019 m. gegužės 15 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:

Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim (Lenkija)

Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:

2019 m. vasario 12 d.

Ieškovas:

Powiat Ostrowski

Atsakovas:

Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny z siedzibą w Warszawie

Pagrindinė byla nacionaliniame teisme

Iš esmės šalys nesutaria dėl to, ar nuo 2018 m. vasario 7 d. iki 2018 m. balandžio 22 d. turėjo būti apdrausta „Renault Clio 1.5 DCI“ markės transporto priemonė, pagal ankstesnį teismo sprendimą tapusi ieškovo, teritorinės savivaldos vieneto, nuosavybe, nes nurodytu laikotarpiu ši transporto priemonė stovėjo saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, buvo metalo laužas, ja nebuvo galima važiuoti, taigi negalėjo būti padaryta žalos dėl jos dalyvavimo eisme.

Pagrindinė byla ir prejudicinių klausimų teisinis pagrindas

Pagal SESV 267 straipsnį prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės siekia išsiaiškinti, ar 2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/103/EB dėl motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo patikrinimo (OL L 263, 2009, p. 11, toliau – Direktyva 2009/103) 3 straipsnyje transporto priemonės savininkui nustatyta pareiga sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį ir tuo atveju, kai

transporto priemonė negali važiuoti, stovi privačioje valdoje saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, neišvažiuoja į viešąjį kelią ir savininko sprendimu yra skirta sunaikinti.

Prejudiciniai klausimai

Ar [Direktyvos 2009/103] 3 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį privaloma ir tuo atveju, kai teritorinės savivaldos vienetas – rajonas – pagal teismo sprendimą įgijo nuosavybės teisę į transporto priemonę, kuri negali važiuoti, stovi privačioje valdoje saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, neišvažiuoja į viešąjį kelią ir savininko sprendimu yra skirta sunaikinti?

Ar šį straipsnį taip pat reikia aiškinti taip, kad, nepažeidžiant fondo prisiimamos atsakomybės nukentėjusioms trečiosioms šalims, transporto priemonės savininkas, teritorinės savivaldos vienetas, tokiomis aplinkybėmis neturi pareigos sudaryti draudimo sutartį?

Taikomos Sąjungos teisės nuostatos

2009 m. rugsėjo 16 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2009/103/EB dėl motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo ir privalomojo tokios atsakomybės draudimo patikrinimo (OL L 263, 2009, p. 11) 1 straipsnio 1 punktas, 3 straipsnis, 5 straipsnio 1 ir 2 dalys.

Taikomos nacionalinės teisės nuostatos

1) 2003 m. gegužės 22 d. *Ustawa o ubezpieczeniach obowiazkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych* (Įstatymas dėl privalomojo draudimo, draudimo garantijų fondo ir Lenkijos motorinių transporto priemonių draudimo biuro rizikos, *Dz. U.*, 2018, poz. 473, toliau – Įstatymas dėl privalomojo draudimo) 2 straipsnio 1 dalies 14a punktas, 10 straipsnio 2 dalis, 23 straipsnio 1 dalis, 27 straipsnio 6 dalis, 29 straipsnio 1 dalis, 28 straipsnio 2 ir 3 dalys, 31 straipsnio 1, 3 ir 4 dalys, 33 straipsnis, 34 straipsnio 1 ir 2 dalys.

2) 1997 m. birželio 20 d. *Ustawa Prawo o ruchu drogowym* (Kelių eismo įstatymas, *Dz. U.*, 2018, poz. 1990) 2 straipsnio 1 dalis, 130a straipsnis.

Faktų santrauka ir motyvai

2018 m. sausio 16 d. sprendimu *Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim* (Didžiosios Lenkijos Ostruvo apylinkės teismas) nurodė konfiskuoti „Renault Clio 1.5 DCI“ markės lengvąjį automobilį teritorinės savivaldos vieneto, *Powiat Ostrowski* (Ostruvo rajonas), naudai.

Sprendimas įsiteisėjo 2018 m. vasario 7 d.

2018 m. vasario 6 d. *Powiat Ostrowski* pateikė prašymą įteikti įsiteisėjusį sprendimą ir padaryti vykdomąjį įrašą.

2018 m. balandžio 20 d. *Powiat Ostrowski* tą sprendimą gavo.

Minėtas „Renault“ markės automobilis buvo metalo laužas, todėl savininkas nusprendė jį sunaikinti ir išregistruoti.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. iki 2018 m. balandžio 22 d. ši transporto priemonė nebuvo apdrausta motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

Ieškovas, *Powiat Ostrowski*, prašo nustatyti, kad nuo 2018 m. vasario 7 d. iki 2018 m. balandžio 22 d. neturėjo pareigos apdrausti „Renault Clio 1.5 DCI“ markės transporto priemonės, kurios savininku tapo pagal 2018 m. sausio 16 d. *Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim* sprendimą. Įsiteisėjęs sprendimas su vykdomuoju įrašu ieškovui buvo įteiktas 2018 m. balandžio 20 d., todėl šios transporto priemonės draudimo sutartį jis sudarė nuo 2018 m. balandžio 23 d. Ieškovas teigia, kad laikotarpiu, kuriuo jam nuosavybės teise priklausanti transporto priemonė nebuvo apdrausta privalomuoju civilinės atsakomybės draudimu, ji stovėjo saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, buvo skirta metalo laužui, negalėjo važiuoti ir todėl ja negalėjo būti padaryta žalos. Vadinas, pareiga apdrausti nurodytą transporto priemonę, ieškovo vertinimu, yra netekusi dalyko.

Atsakovas, *Ubezpieczeniowy Fundusz Gwarancyjny w Warszawie* (Varšuvos draudimo garantinis fondas), prašo atmesti ieškinį ir priteisti jo naudai bylinėjimosi išlaidas. Atsakovo nuomone, transporto priemonės techninė būklė neturi reikšmės pareigos sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį vykdyti.

Glausti prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvai

- 1 Pagal 1997 m. birželio 20 d. Kelių eismo įstatymo 130a straipsnio 10 ir paskesnes dalis meras kreipiasi į teismą su prašymu, kad transporto priemonė atitektų rajonui. Šį prašymą nagrinėja teismas; jis sprendžia, ar tenkinamos visos konfiskavimo sąlygos, visų pirma ar transporto priemonės pašalinimas buvo pagrįstas, ar buvo imamasi tinkamų priemonių asmeniui, turinčiam teisę ją atsiimti, surasti ir ar konfiskavimas neprieštaraus socialinio elgesio taisyklėms.
- 2 Priimdamas sprendimą dėl daikto (transporto priemonės) konfiskavimo, teismas patikrina pirmiau nurodytus bylos aspektus ir priima sprendimą, kuriuo

sukuriamos teisės ir pareigos. Taip nuo teismo sprendimo įsiteisėjimo momento rajonas tampa transporto priemonės savininku, pareiga įvykdyti šį sprendimą tenka merui, sprendimas vykdomas laikantis tvarkos ir principų, numatytų 1966 m. birželio 17 d. *Ustawa o postępowaniu egzekucyjnym w administracji* (Įstatymas dėl administracijos vykdomų įgyvendinimo priemonių), atsižvelgiant į Kelių eismo įstatymo nuostatas.

- 3 Kol priimamas sprendimas dėl transporto priemonės konfiskavimo, taip pat po šio laikotarpio transporto priemonė stovi saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje.
- 4 Kad sprendimas dėl transporto priemonės konfiskavimo būtų vykdomas, būtina kreiptis į teismą dėl įsiteisėjusio sprendimo įteikimo ir sumokėti 6 PLN dydžio mokestį (2005 m. liepos 28 d. *Ustawa o kosztach sądowych w sprawach cywilnych* (Įstatymas dėl bylinėjimosi išlaidų civilinėse bylose) (*Dz. U.*, 2018, poz. 300, 77 straipsnio 1 dalies 2 punktas), o tai pailgina procesą ir merui apsunkina sprendimo vykdymą.
- 5 Automobilių ekspertas atlieka transporto priemonių, dėl kurių priimtas sprendimas konfiskuoti, techninį patikrinimą ir labai dažnai nusprendžia, jog automobilis yra atliekos ir metalo laužas.
- 6 Automobilis, pripažintas netinkamu eksploatuoti, pagal perdavimo–priėmimo aktą yra perduodamas metalo laužo stočiai sunaikinti, stotis išduoda pažymą apie transporto priemonės išardymą. Tokia pažyma suteikia teisę išregistruoti transporto priemonę.
- 7 Nagrinėjamoje byloje „Renault Clio 1.5 DCI“ lengvasis automobilis, dėl kurio 2018 m. sausio 16 d. *Sąd Rejonowy w Ostrowie Wielkopolskim* priėmė sprendimą, kuris įsiteisėjo, tapo rajono (teritorinės savivaldos vieneto) nuosavybe, buvo metalo laužas, netiko eksploatacijai, nevažiavo ir visą laiką buvo saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje.
- 8 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl galimybės netaikyti pareigos apdrausti transporto priemonių valdytojų civilinę atsakomybę tuo atveju, kai nenaudojamą transporto priemonę įsigyja teritorinės savivaldos vienetas – rajonas (pagal įsiteisėjusį teismo sprendimą), ši transporto priemonė negali važiuoti, stovi privačioje valdoje saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, neišvažiuoja į viešąjį kelią ir savininko sprendimu yra skirta sunaikinti.
- 9 2018 m. lapkričio 15 d. sprendime (C-648/17, ECLI:EU:C:2018:917) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas nurodė, kad sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima ne tik kelių eismo situacijas, t. y. eismą viešuosiuose keliuose, bet ir bet kokią transporto priemonės naudojimą, kuris atitinka įprastą šios transporto priemonės funkciją, pabrėždamas, jog sąvoka „transporto priemonių [eismas]“ apima bet kokią transporto priemonės naudojimą, kuris atitinka įprastą jos, kaip vežti skirtos priemonės, funkciją. 2017 m. lapkričio 28 d. sprendime (C-514/16, EU:C:2017:908) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas konstatavo, kad

ši sąvoka apima bet koki transporto priemonės naudojimą kaip transporto priemonės.

- 10 Naujausiame 2018 m. rugsėjo 4 d. sprendime (C-80/17, ECLI:EU:C:2018:661) Europos Sąjungos Teisingumo Teismas toliau vadovavosi pirmiau nurodyta „transporto priemonių eismo“ sąvoka, tačiau nurodė, jog įregistruota transporto priemonė, kuri nebuvo išregistruota laikantis teisės aktuose nustatytų reikalavimų ir kuri gali važiuoti, atitinka sąvoką „transporto priemonė“, kaip ji suprantama pagal direktyvos 1 straipsnį.
- 11 Vis dėlto nagrinėjama byla susijusi su kitu klausimu, būtent – teritorinės savivaldos vieneto (rajonų) pareiga sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį tuo atveju, kai transporto priemonė negali važiuoti. Taigi ši situacija skiriasi nuo faktinių aplinkybių, kurioms esant priimtas sprendimas byloje C-80/17.
- 12 Rajonas tapo transporto priemonės savininku pagal teismo sprendimą, nuosavybės teisės įgijimo momentu ši transporto priemonė nebuvo apdrausta motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, stovėjo saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, buvo techniškai netvarkinga, tad ja nebuvo galima važiuoti, ir savininko valia buvo skirta sunaikinti, taip *de facto* ir įvyko.
- 13 Atsižvelgiant į Teisingumo Teismo poziciją byloje C-80/17, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui kyla abejonių dėl to, ar transporto priemonės gebėjimas važiuoti ir galimybė naudoti ją kaip transporto priemonę yra sąvokos „transporto priemonė“ esminis elementas pagal direktyvos 1 straipsnį, ar visgi dėl negalėjimo naudoti transporto priemonės kaip transporto priemonę dėl to, kad ji yra metalo laužas ir skirta sunaikinti, ji netenka „transporto priemonės“ savybių, taigi nekyla pareigos sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį (direktyvos 3 straipsnis). Be to, svarbu tai, kad jau nuo sprendimo įsiteisėjimo momento, t. y. nuo minėtos transporto priemonės įgijimo momento, automobilis negali būti naudojamas pagal savo kaip transporto priemonės funkciją, nejuda ir nejudės, nes yra skirtas sunaikinti dėl techninės būklės, kuri apibūdinama kaip metalo laužas.
- 14 Atsakymas į pateiktą klausimą yra svarbus todėl, kad Įstatymo dėl privalomojo draudimo 23 straipsnio 1 dalyje kiekvienam motorinės transporto priemonės savininkui nustatyta pareiga sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį, nepriklausomai nuo to, ar transporto priemonė gali važiuoti, ar yra skirta sunaikinti dėl techninės būklės, kuri neleidžia naudotis ja kaip transporto priemone. Taip yra ir registruotos motorinės transporto priemonės, kurios savininkas pažeidė pareigą sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį, nuosavybės perdavimo ar perleidimo atveju. Ir tuomet valdytojas, kuriam perėjo ar buvo perleista nuosavybės teisė, privalo sudaryti motorinių transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimo sutartį, nepriklausomai nuo to, ar

transporto priemonę galima naudoti kaip transporto priemonę prieš savininko, kuris nusprendė tą transporto priemonę sunaikinti, valią (Įstatymo dėl privalomojo draudimo 31 straipsnio 3 dalis).

- 15 Atrodo, jog atsižvelgiant į Teisingumo Teismo sprendimo, priimto byloje C-80/17, turinį, tokiomis aplinkybėmis nėra pareigos sudaryti civilinės atsakomybės draudimo sutartį dėl minėtos transporto priemonės.
- 16 Tokia pareiga kiltų tuo atveju, jeigu tokios transporto priemonės savininkas su ja dalyvautų eisme arba jei transporto priemonės būklė keltų pavojų automobilių eismui ir ji galėtų važiuoti ir atlikti transporto priemonės funkciją. Nagrinėjamoje byloje teritorinės savivaldos vienetas nuo transporto priemonės nuosavybės teisės įgijimo momento neketino su ja dalyvauti eisme. Ši transporto priemonė iki pat sunaikinimo stovėjo saugomoje automobilių stovėjimo aikštelėje, jau nuosavybės teisės įgijimo momentu negalėjo važiuoti ir ši būklė nepasikeitė iki jos sunaikinimo.
- 17 Pateiktos abejonės, susijusios su nurodytų Sąjungos teisės nuostatų aiškinimu ir ja remiantis taikoma nacionaline nuostatų taikymo praktika, pagrindžia kreipimąsi į Europos Sąjungos Teisingumo Teismą su nurodytais prejudiciniais klausimais.
- 18 Taigi nacionalinis teismas pagal Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 267 straipsnį nutarė kreiptis į Teisingumo Teismą su prašymu priimti prejudicinį sprendimą ir pagal *Kodeks postępowania cywilnego* (Civilinio proceso kodeksas) 177 straipsnio 1 dalies 31 punktą sustabdė bylos nagrinėjimą.